

LIITE Sisäinen valvonta toimikaudelta 2021

Yleistä

Kysteri liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ohjeistuksella. Toimintaprosesseja on arvioitu sisäisen valvonnan näkökulmasta. Riskienhallinnan arvioinnissa käytetään Granite -ohjelmaa.

Sisäinen valvonta vuonna 2021

Sisäinen valvonta toteutettiin palvelukeskuksissa ja keskushallinnossa. Kokonaisuudesta laadittiin yhteenveto Kysterin johtoryhmässä marraskuussa 2021. Sisäisen valvonnan perusteella laadittiin yhteiset johtopäätökset ja suunnitelmat, kuinka toimitaan tulevana vuonna esille nousseissa kehitettävissä asioissa.

YLEISET KYSYMYKSET

Potilaille tapahtuneita vakavia haitta- ja vaaratilanteita seurataan Haipro-järjestelmän raporteista. Tammi-marraskuussa 2021 tapahtumia oli 185 kappaletta, joista kahdessa potilaalle aiheutui vakava haitta. Potilasturvallisuuden näkökulmasta suurin osa haitta- tai vaaratapahtumista oli lääke- ja nestehoitoon liittyviä. Kehittämiskohteina on esimerkiksi Kaavilla otettu käyttöön uusi lääkkeenjako huone toiminnan rauhoittamiseksi. Lisäksi lääkkeenjako on sovittu jatkossa toteutettavan ainoastaan sairaanhoitajien toimesta.

Palvelukeskusten toiminta-ajatukset ja keskeiset tavoitteet kirjataan vuosittain taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä käyttösuunnitelmaan. Keskeisenä tavoitteena on toimiva yhteistyö kuntien ja esh kanssa, digipalvelujen lisääminen, toimivat hoitopolut, hoidon saatavuus ja saavutettavuus. Kehittämiskohteiksi on asetettu kotisairaaloiminnan käynnistäminen, digipalvelujen kehittäminen ja yhteistyön kehittäminen kuntien toimijoiden kanssa (perhekeskus, kotihoito, monitoimijainen yhteistyö).

Taloussuunnitelmassa 1-10/2021 osalta Kysterin tasolla ylitys 673 937 €. Ylityksen taustalla on osin riittämätön rahoitustaso, osin koronan aiheuttamat kustannukset. Suurimmat ylitykset liittyvät materiaalien ja palveluiden ostoihin.

Materiaalien ostot ovat toteutuneet 1-10/2021 97 % (tasaisella kulutuksella 83,3 %). Suurin ylitys hoitotarvikkeissa 108 %. Materiaalien oston ylitystä selittää koronapandemiaan liittyvät lisääntyneet hankinnat, lisäksi kalliita lääkkeitä on siirtynyt perusterveydenhuollossa toteutettavaksi (mm. hepatiittihoidot ja kalliit korvaushoidot).

Palvelujen ostot olivat toteutuneet 1-10/2021 101%. Asiakaspalveluissa (sisältää ostolääkärit) ostot 136 %, ostolääkäreiden käyttö on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Leppävirralle on jouduttu uutena ostamaan hoitohenkilöstöä sekä kesän sijaispuutteeseen, että koronarokotuksiin. Laboratoriopalvelut toteutuneet jo 152 % (koronatestaukset). ICT-kuluista on toteutunut jo 103 %, mikä liittyy osin Kysterin vastuulla olevaan Rakenneuudistus-hankkeen osaprojektiin. Hankerahoitus näihin kustannuksiin tulee takautuvasti maksatusaikataulun mukaisesti. Tiukan talousraamin vuoksi palveluiden ostoihin ei ole voitu varautua riittävästi.

Investoinneissa ja hankinnoissa on toimittu suunnitelmallisesti eikä merkittäviä hankintoja ole ollut. Jatkossa toteutetaan edelleen tiukkaa arviointia ja isommat hankinnat tehdään leasingilla.

Palvelujen myynnissä hoitomaksutulot jäivät 72 %:iin, mitä selittää toisaalta Leppävirran osastopaikkojen väliaikainen supistaminen, toisaalta hoitajavastaanottomaksujen päättyminen. Ulkokuntamyynnistä on toteutunut jo 96 % ennakoidusta, kokonaisuuteen arvioituna ulkokuntamyynnin osuus on kuitenkin

vähäinen. Arviolaskelmien perusteella suoritteiden hinnoittelu vastaa tällä hetkellä suhteellisen hyvin kustannuksia.

Henkilöstölle on tiedotettu taloustilanteesta ja toiminnallisista muutoksista osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä sekä toimitusjohtajan katsauksissa. Tietoa on välitetty lisäksi palvelukeskusten sisällä poliklinikka- ja osastopalavereissa. Henkilöstöä on kuultu muutostilanteissa, mm. Leppävirran osaston toiminnan muutokseen liittyen. Kehittämistoimenpiteenä on suunnitteilla vuorovaikutteinen tiedotustilaisuus Teams-välityksellä jatkoon.

Työsuojelusta ja henkilöstön työhyvinvoinnista on huolehdittu esimiesten toimesta työyksiköissä käydyillä työhyvinvointi keskusteluilla. Työsuojeluvaltuutettu jalkautuu säännöllisesti palvelukeskuksiin ja tekee paikallisesti yhteistyötä lähiesimiesten kanssa ja informoi johtoryhmää huomiota vaativista asioista. Työterveyshuollon kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Työpaikkakäynnit toteutuvat suunnitelmien mukaisesti. Työturvallisuusilmoitus Haipro-ilmoituksia on tullut 1-11/2021 aikana 64 kappaletta, joista 30 työtapaturma/väkivaltatilanteita. Yhtään vakavaa riskiä ei ollut. Työhyvinvoinnin edistämiseksi on käytetty harkinnanvaraista osittaista työaikaä henkilöille, joilla työkyvyttömyyden uhka. Työntekijöillä on käytössä ePassit liikuntaan ja kulttuuriin. Työaikajoustoja ja työkuvioiden muokkausta hyödynnetään ja työhyvinvointikoordinaattorin osaamista on tarvittaessa hyödynnetty. TTH kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Henkilöstön sairauspoissaolopäivät vähentyivät 7,5 % (333 pv) tammi-syyskuun välisenä aikana.

Toiminnan sisältämien riskien arviointi toteutetaan Granite-riskienhallintajärjestelmän avulla. Työn vaaroissa ja – riskeissä oli tarkastushetkellä 783 riskilomaketta. Korkeimmillaan riskit sijoittuvat riskiluokkaan 6. Vaaratekijöiden jakaumassa yleisimmät ovat tapaturman vaara, koronavirukseen liittyvät riskit ja henkinen kuormittuminen. Kokonaisvaltaisessa riskien arvioinnissa riskejä on tunnistettu 58 kappaletta, joista riskiluokkaan 12 sijoittuu 4 riskiä, jotka liittyivät henkilöstön saatavuuteen ja siihen liittyvään työn kuormittavuuteen, rakennusten kuntoon ja siitä aiheutuviin sisäilmaongelmiin. Riskejä arvioidaan vuosikellon mukaisesti. Palvelukeskusten toimintaa muutetaan tarvittaessa riskinarvion vaatimalla tavalla.

Sopimusten hallinta toteutetaan d360 asiakirjahallintajärjestelmässä. Sopimukset on keskitetty keskushallintoon ja tarvittaessa hyödynnetään hankintayksikön apua.

Henkilöstövoimavarat on kohdennettu toiminnan vaatimalla tavalla. Päivittäisjohtamisessa arvioidaan sijaistarvetta ja hyödynnetään tarvittaessa liikkuvuutta työyksiköiden ja terveysasemien välillä. Palvelukeskuksen johto ohjaa henkilöstövoimavarojen käyttöä tarkoituksenmukaisesti. Vakanssimäärän perusteella henkilöstöä on riittävästi, mutta kaikkia vakansseja ei ole saatu täytettyä ja sijaisten saatavuudessakin on vaikeuksia. Lisäksi henkilöstövoimavaroja kohdistuu koronan vastaisiin toimiin. Henkilöstövajauksen vuoksi osastopaikkoja on jouduttu supistamaan Leppävirralla ja paikkamäärän väliaikainen supistaminen on tulossa Pielavedellä. Avovastaanoton puolella tilanne näkyy kiireettömien hoitajavastaanottojen käyntimäärien vähenemisenä.

YKSITTÄISET KYSYMYKSET

Hankintapäätökset ovat toteutuneet toimintaohjeen mukaisin valtuuksin. Ohjeistusta on tarkennettu ja sopimukset ovat ajan tasalla asianhallintajärjestelmä D360:ssa.

Viranhaltijapäätökset ja toimintaohjeen mukainen toimivallan käyttö ovat toteutuneet ohjeistuksen mukaisesti. Yhden viranhaltijan kanssa on ollut epäselvyyttä työsopimuksissa ja työvuorosuunnittelussa, työsuhte hänen kanssaan on purettu. Työsopimukset laaditaan HR-pöydälle ja ne ovat satunnaisotannalla kunnossa. Palkat on määriteltävä tehtäväkohtaisten palkkakorien mukaisesti ja palkkojen oikeellisuus tarkistetaan työ- ja virkasopimuksen tekemisen yhteydessä sekä hallintosihteereiden toimesta kaksi kertaa

vuodessa. Sivutoimi-ilmoitukset on hyväksytty ohjeistuksen mukaisesti. Harkinnanvaraiset virkavapaat ja osa-aikatyöajat on myönnetty ohjeistuksen mukaisesti.

Yhteisten toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden noudattamiseen liittyen sopimukset ovat d360:ssä eikä poikkeamia ole havaittu. Ostoja verrataan sopimuksiin laskutuksen yhteydessä. Asianosaiset huolehtivat potilas- ja asiakastietojen kirjaamisen oikeellisuuden ja tarkastuksen 5 vrk:n sisällä. Kunta- ja asiakaslaskutus toteutuu tilastomerkintöjen perusteella. Huolehditaan uusille työntekijöille perehdytys käytännöistä.

Toiminnan laatua mitataan ja kehitetään Haitta- ja vaaratapahtuma- sekä potilasasiamiehen raporttien avulla. Asiakaspalautetta kerätään sähköisen kyselyn (Roidu) kautta. Toiminnan kehittämisessä hyödynnetään myös muistutusten kautta saatavia palautteita. Tableau-raportointiportaalista saatavaa tietoa pyritään hyödyntämään toiminnan laadun kehittämisessä. Sähköisen asioinnin kehittämisessä tavoitteena on asiakasraatitoiminnan käynnistäminen.

Tietoturva ja –suojakysymykset. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri on rekisterinpitäjä ja tietosuojavastaava on yhteinen KYS kanssa. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin on perustettu tietoturvapäällikön tehtävä ja hänen osaamistaan hyödynnetään tarvittaessa tietoturvaan liittyvissä kysymyksissä. Uusien järjestelmien käyttöönoton yhteydessä konsultoidaan tietohallintoa ja tietosuojavastaavaa. Tietoja käytetään lainsäädännön mukaisesti. Lokitietojen tarkastus toteutetaan asianosaisen pyynnöstä tietosuojavastaavan toimesta. Henkilöstö on käynyt tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset. Tietojen ja tietojärjestelmien käyttöoikeus toteutetaan käyttäjähallinnan mukaisesti. Kehittämiskohteena on suunnitteilla vahvan tunnistautumisen käyttöönotto sähköiseen asiointiin.

VUODEN 2021 ERILLISKYSYMYKSET

COVID-19 pandemian aiheuttamat lisäkulut olivat 1 296 259 € (30.9.2021). Koronan aiheuttamiin lisäkuluihin ei ole voitu varautua tiukassa talousraamissa. Kysterille haettu COVID-19 –avustusta koskien testausta, jäljitystä, rokottamista ja hoitoa aikaväliltä 1.1.-31.8.2021.

COVID-19 pandemian ja sen seurausten vaikutus yksikön toimintaan – henkilöstön jaksaminen? Koronapandemian hoitoon on vaadittu runsaasti henkilöstöresurssia (testaus, jäljitys, rokotukset, infektiovastaanotot). Näihin kohdistunut työpanos on poissa muusta toiminnasta. Koronaan liittyvien tehtävien hoitaminen on aiheuttanut huomattavaa kuormitusta henkilöstölle.

COVID-pandemian vaikutus hoidon saatavuuteen on näkynyt siten, että hoitajavastaanottokäynnit ovat vähentyneet 35% vuoteen 2019 verrattuna (edellinen normaali toimintavuosi). Hoitajatyöpanosta on tarvittu yllä kuvatun mukaisesti koronan vastaisiin toimiin. Tilamuutoksia on edelleen kaikilla terveysasemilla infektiovastaanottoihin liittyen ja tämä vaikuttaa osaltaan muuhun terveysasemien toimintaan, mm. Leppävirralla viivästyttänyt fysioterapeuttien suoravastaanoton käynnistämistä. Lisäksi potilaat ovat edelleen peruneet aikojaan aina koronatapausten lisääntymisen myötä. Huomattu myös, että potilaat eivät ole varanneet entiseen tapaan aikoja määräaikaistarkastuksiin. Tiivistettynä COVID-pandemia on vaikuttanut hoidon saatavuuteen, mutta hoitotakuussa on kuitenkin pysytty.

Kuinka paljon palvelukeskuksissa on siirrytty etävastaanottoihin tai muiden digitaalisten palveluiden käyttöön? Kysterissä on ollut käytössä etävastaanottolaitteet Rautavaaran ja Keiteleen terveysasemilla vuodesta 2019 lähtien. Laitteiden käyttö on aktiivista silloin, kun lääkäreitä ei saada rekrytoitua paikanpäälle. Jos lääkäreitä on, potilaat hakeutuvat mieluummin live- vastaanotolle etäkäynnin sijaan. Lisäksi etävastaanottolaitteiden käyttö sitoo lääkärin työajan lisäksi hoitajan käyttämään laitteita saman vastaanoton yhteydessä. Mobiilivastaanotot (potilas kirjautuu kännykän tai tabletin kautta vastaanotolle kotoa käsin) otettiin Kysterissä käyttöön keväällä 2020. Etenkin mielenterveysneuvolassa olisi ollut

kiinnostusta mobiilivastaanottoihin, mutta käytössä olevan alustan ongelmat (mm. yhteysongelmat ja ohjelmiston kömpelyys) saivat aikaan sen, että mobiilivastaanottoja ei ole juurikaan toteutunut. Lisäksi Kysterin alueen väestö on hyvin ikääntynyttä eikä asiakaskunta ole näin ollen potentiaalisin etäyhteyksien hyödyntämiseen. Erikoissairaanhoidon kanssa on meneillään pilotti etäkonsultaatioista, mutta tässäkin käytössä olevan alustan kanssa on ollut runsaasti ongelmia. Sähköinen ajanvaraus saatu käyttöön koronarokotuksiin ja koronatestauksiin, helpottanut selvästi hoitajien työkuormaa.

KYSTERIN VUODEN 2021 SISÄISEN VALVONNAN PAINOPISTEALUEET

Miten koronarokotusten järjestäminen on onnistunut? Marraskuun loppuun mennessä Kysterin alueella oli toteutunut 36 441 rokotuskertaa. Rokotukset ovat onnistuneet suunnitellusti henkilökunnan joustavuuden vuoksi. Alkuvaiheessa rokotusten suunnittelu vaati runsaasti työaikaa, koska rokotteita saatiin vain rajattuja määriä kerrallaan ja rokotuksissa edettiin tarkasti THL linjauksen mukaisesti. Rokotuksiin on pyritty rekrytoimaan ulkopuolista henkilöstöä. Omasta henkilökunnasta rokotuksissa on ollut neuvoloiden ja avovastaanottojen henkilöstöä. Toiminnan 8järjestäminen on supistanut kiireetöntä vastaanottoa ja jonkin verran myös neuvola- ja kouluvastaanottoja.

Työhyvinvoinnin johtamisessa vaikeuksia on ollut henkilöstön rekrytoinnissa etenkin lääkäreiden ja hammaslääkäreiden osalta. Pitkät välimatkat vaikeuttavat rekrytointia eikä ostotyövoimaakaan saada. Nilakassa on vaikeuksia saada hoitohenkilöstöä sekä vakinaisiin tehtäviin että sijaisuuksiin. Muissa palvelukeskuksissa vakinaiset toimet on saatu täytettyä, mutta sijaisten rekrytoinnissa on vaikeuksia. Hoitohenkilöstön saatavuudessa on vaikeuksia paitsi Kysterissä ja koko Pohjois-Savossa sekä valtakunnallisesti. Tavoitteena on vahvistaa perehdytystä ja ohjausta sekä kehittää opiskelijaohjausta. Tavoitteena on saada opiskelijoista potentiaalisia uusia työntekijöitä. Vuonna 2021 on jouduttu ensimmäisen kerran turvautumaan ostotyövoimaan hoitohenkilöstön osalta. Kehittämistoimenpiteenä on käynnistymässä kilpailutus suoriin virka/työsuhteisiin henkilöstöä hankkivasta yrityksestä.